1893 · 80 років · 1973 · Служби Народові

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125

УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 32. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 16-го ЛЮТОГО (FEBRUARY) 1974 No. 32. VOL. LXXXI.

В 1972 році в СССР було 47,9 мільйона українців

Київ. — Журнал „Народне Господарство" подає такі статистичні дані про населення України, беручи під увагу дві статистики: з 1970 і 1972 років. Загальне число українців у Совєтському Союзі за переписом з 1970 р. становило 40,753.000 чоловік, з яких 35 284.000 (86.5 відс.) проживали в Українській ССР, а 5,469.000 (13.5 відс.) в інших республіках СССР. Всього під час перепису подали як рідну мову українську 32,7 мільйона осіб, тобто 91.4 відс. всіх українців, тоді, які за переписом 1959 р. вони становили 93.5 відсотка, з них 32,3 мільйони українців і 0,4 мільйони осіб інших національностей. Крім того, 4,4 мільйона осіб назвали українську мову як другу мову, якою вільно володіють, з них 1,5 міл. українців і 2,9 лілн. людей інших національностей.

Знову ж статистичні дані з 1-го січня 1972 р. показують такі дані: Загальне число українців становило 47.9 мільйона осіб, в тому числі: чоловіки — 21,7 мілн. (45.4 відс.) і жінки — 26,2 мілн. (54,6 відс.). Для порівняння статистика подає дані з 1940 р., де населення України становило 41,3 мілн. осіб, в тому числі: чоловіки 19,5 мілн. (47.8 відс.) і жінки — 21,6 мілн. (52.2 відс.).

Статистика подає тільки два міста на Україні, які перейшли один мільйон населення, а це Київ 1,764.000 і Харків — 1,280.000.

В Торонті відбувся панель на тему мішаних подруж

Торонто (вл). — Мішані подружжя — це проблема не тільки серед української діяспори але і на рідних землях. Там ці мішані українсько-російські подружжя це могутній, владою лянсований, русифікаційний чинник, а в діяспорі чинник спершу емоційний а потім опортуністичний в напрямі асиміляції до другого, з культурних чи матеріялістичних оглядів преферованого, середовища. Немає, розуміється, правила без вийнятків, і саме на тему цього неґативного правила і позитивних вийнятків велася панельна дискусія в неділю, 3-го лютого ц. р. влаштована Дискусійним клюбом при Суспільній Службі Українців Канади в залі Інституту св. Володимира у Торонті. Панелістами були: д-р Володимир Соханівський, о. прот. Тимофій Міненко, мгр психології вчителька Люба Кузь і інж. Ігор Стецура. Модератором панелю був суспільний працівник Степан Харко.

Кожний з панелістів розглянув справу мішаних подруж з аспекту, диктованого йому його суспільною позицією, віком і життьовим досвідом. Коли старші панелісти присвячували більше уваги фактам і статистичним даним та загрозливим для української еміґрації висновкам з цих фактів, молодші панелісти більше торкалися психологічних і соціяльних процесів цього явища та способів, як цьому явищу запобігати, а з другого боку, як розумно і тактовно старатися притягати мішані пари до українства, а не відтручувати їх, як це у нас часто трапляється. Після панелю забирали голос в дискусії також приявні на залі громадяни.

Дискусійний Клюб при Суспільній Службі у Торонті заснувався за ініціятивою інж. В. Вацика в половині грудня м. р. і вже зорганізував кілька цікавих та корисних дискусійних вечорів на суспільно-громадські теми, після яких приявні мають нагоду погуторити при склянці чаю чи кави і тістечках. Поважну участь в організації Дискусійного клюбу і його діяльності беруть українські інженери Торонта, а головою управи клюбу є інж. Вацик. Клюб організує популярно-наукову бібліотеку для вжитку своїх членів. Членом Клюбу може бути кожний українець, що цікавиться суспільно-громадським чи культурно-мистецьким життям. Періодичні сходини клюбу відбуваються кожного четверга о 7-ій год. в домівці Суспільної Служби.

Президент Ніксон відмовляється передати ряд документів і магнетофонних записів — твердить Яворський

Вашинґтон. — Спеціяльний Вотерґейтський прокуратор Леон Яворський повідомив Сенатську юридичну комісію, що президент Ніксон відмовився передати йому ряд документів і 27 магнетофонних записів, які стосуються Вотерґейтської справи. У листі до цієї Сенатської комісії Яворський заявив, що Білий Дім відмовляється передати й інші документи й магнетофонні записи, потрібні федеральній великій лаві присяжних для розслідування справи корпорації „Ай-Ті-Ті", справи 400 - мільйонової пожертви молочної індустрії на виборчу кампанію президента Ніксона та для розгляду діяльности так званих „пльомберів", таємної слідчої групи Білого Дому. Не відомо, чи прокуратор рішить звертатися до суду, щоб суд видав формальний виклик („сапіна") для Білого Дому, вимагаючи передачі цих документів й магнетофонних записів. Думають, що звернення Яворського до Сенатської юридичної комісії мало на меті створити публічний натиск на Білий Дім, щоб змінив своє становище щодо передачі цих документів.

Померла д-р Анна Ганкевич-Хоркава, видатна лікарка-громадянка

Ню Йорк. — Минулого четверга, 14-го лютого, тут померла після довшої недуги видатна лікарка-громадянка в Нюарку, колишній член Організації Українських Націоналістів та політичний в'язень польських тюрем і німецьких концентраційних таборів, велика приятелька і опікунка молоді св. п. Анна Ганкевич-Хоркава. Похорон заповіджено на вівторок, 18-го лютого, з церкви св. Юра в Ню Йорку на цвинтар св. Івана в Брукліні.

ПОМЕР СВ. П. ЮЛІЯН ДУХНИЧ

З Нюарку подано вістку, що в п'ятницю, 15-го лютого, тут помер на 66-му році життя колишній член хору Львівської опери та опісля член Капелі Бандуристів, член 14-го Відділу УНСоюзу св.п. Юліян Духнич, осиротивши дружину і двох синів. Похорон відбудеться у вівторок, 18-го лютого, з похоронного заведення Литвина і церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку на цвинтар.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В КОНҐРЕСІ ЗСА

Як у багатьох попередніх роках, так і цього року Конґрес З'єднаних Стейтів Америки відповідною молитвою українського духовника та відповідними заявами поодиноких законодавців відзначив роковини проголошення незалежности Української Народної Республіки 22-го січня 1918-го року. Таке відзначення Дня Української Незалежности відбулося цього року в Палаті Репрезентантів 30-го січня. В тому дні наради Палати Репрезентантів започаткував молитвою екзекутивний секретар Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці, пастор Володимир Боровський. Текст тієї молитви і враження пастора В. Боровського надруковані на 2-ій сторінці в цьому числі. З цієї нагоди була також зроблена ця фотознімка, на якій стоять (зліва): конґресмен Едвард І. Кох, адв. Віктор Боровський, д-р Ігор Вітковський, пастор Володимир Боровський, спікер Палати конґресмен Карл Алберт, проф. д-р Лев Добрянський, пані Степаненко, конґресмен Деніл И. Флад, капелян Палати Едвард Г. Лач, конґресмен Блекбурн та д-р Степан Б. Курилас.

Енерґетичне Управління вишле експертів до 20-ох стейтів

Вашинґтон. — Джон Совгілл, заступник голови Федерального Енерґетичного Управління, в четвер, 14-го лютого, повідомив, що Енерґетичне Управління вишле до 20 стейтів, в яких відчувається серйозний брак бензини, експертів, які допомагали б губернаторам і їхнім дорадникам в розв'язанню цієї проблеми. Між тими стейтами находяться Ню Йорк і Ню Джерзі. В наслідок звітів цих експертів можуть бути встановлені зміни в теперішній системі приділювання бензини, тобто деякі стейти будуть діставати більші приділи бензини, ніж діставали досі, а інші стейти одержуватимуть менші, сказав Совгілл. У зв'язку з енерґетичною кризою заступник голови Федерального Енерґетичного Управління повідомив також і про інші заходи Уряду. Він сказав, що нафтові компанії одержали доручення збільшити постачання пального для дізелевих моторів, щоб запевнити вантажним автам вистачаючу скількість. Крім того, нафтові компанії мають збільшити продукцію пального для джетових літаків. Совгілл також заявив, що Уряд наразі не думає встановляти для цілої країни системи раціонування бензини, хоча пляни такого раціонування вже на всякий випадок виготовлені. Але Совгілл закликав стейтові уряди встановляти власні системи раціонування бензини, подібні то тих, які вже були встановлені в Ню Джерзі, Гаваях, Ню Йорку тощо.

Ак відомо, в Ню Джерзі була встановлена примусова система раціонування, згідно з якою авта, реєстраційні плитки яких закінчуються паристими числами, зером, або складаються тільки з літер, можуть купувати бензину тільки в паристі дні, а авта, реєстраційні плитки яких закінчуються непаристими числами, можуть купувати бензину тільки в непаристі дні. У Ню Йорку була встановлена подібна система раціонування, але на добровільній базі.

Президент Ніксон перейшов лікарські оглядини, відлетів на Флориду

Вашинґтон. — Президент Ніксон у середу, 13-го лютого, перейшов вичерпні лікарські оглядини, які тривали понад дві години й виказали, що стан його здоров'я є дуже добрий. Лікар Президента В. Ткач заявив після цих оглядин, що хоча стан здоров'я президента Р. Ніксона „знаменитий", то він повинен мати більше проруху на побувати більше на сонці. У середу вечером Президент, його дружина Пет Ніксон, дочка Триша Какс і кілька дорадників відлетіли до Кей Біскейн, Флорида, де Президент плянує відпочивати та працювати над посланням до Конґресу в справі призначення фондів на поборювання серцевих недуг і рака. В четвер, 14-го лютого, президент Ніксон взяв участь в офіційній дедикації новозбудованого будинку шпиталя „Седарс оф Лебанон" в Маямі, Флорида. Він плянує повернути до Вашинґтону в понеділок, 18-го лютого, тобто в День Джорджа Вашинґтона. Того дня, перед поворотом до столиці ЗСА, Президент промовлятиме на спеціяльній церемонії в Гантсвилі, Алабама. У Гантсвилі цей День відзначують не тільки як день уродин першого президента ЗСА, але також як „День Пошани Америки".

ЗРОСЛА ПОПУЛЯРНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА

Сватмор, Пенсильвенія. — Опитування, переведене Аґенством Сіндлінджера після виголошення президентом Ніксоном Послання про Стан Унії, виказало, що його популярність зросла на 9 відсотків. Із понад 2,000 запитаних американців, 39 відсотків заявили, що схвалюють діяльність Президента. Це саме Аґенство Сіндлінжера переводило опитування й перед президентським Посланням про Стан Унії, але тоді тільки 30.8 відсотка запитаних заявили, що на їхню думку, Ричард Ніксон задовільно виконує обов'язки президентаЗСА.

Міністри закордонних справ Єгипту і Савдійської Арабії прибули до ЗСА

Вашинґтон. — Безпосередньо після закінчення нарад в Альжірі між представниками Єгипту, Савдійської Арабії, Сирії та Альжірії міністри закордонних справ Єгипту і Савдійської Арабії виїхали до ЗСА на наради з державним секретарем Генрі Кіссінджером. Ніяких інформацій про висліди арабської вершинної конференції в Альжірі не подано до публічного відома, а також нічого не відомо, яка мета відвідин арабських міністрів. За непідтвердженими повідомленнями, лідери Єгипту, Сирії, Савдійської Арабії та Альжірії обговорювали питання сирійсько - ізраїльських переговорів і передумов роз'єднання збройних сил обох цих держав, а також питання нафтового ембарґо. Як відомо, сирійський уряд вже раніше передав Ізраїлеві через Генрі Кіссінджера свій проєкт передумов роз'єднання військ. Цей проєкт Ізраїль відкинув і треба припускати, що тепер поновно ця справа буде обговорювана у Вашинґтоні. Сирійський уряд вимагає, щоб Ізраїль звільнив всю територію, захоплену у війні 1973 року і щоб зобов'язався звільнити решту території, окупованої від 1967 року.

Венесуеля знаціоналізує всі чужоземні нафтові фірми

Каракас, Венесуеля. — Венесуельський президент-елект Карльос Андрес Перез заявив, що до двох років після перебрання ним влади всі чужоземні нафтові фірми перейдуть у власність венесуельського уряду. Перез, який був вибраний на пост президента в грудні минулого року, має перебрати цей пост в березні ц. р. Це перший раз, що Перез точно визначив речинець остаточної націоналізації цих фірм. Досі він, як також теперішній президент Рафаель Кальдера, тільки заявляли, що націоналізація нафтових фірм напевно відбудеться перед 1983-ім роком, коли перестають діяти 40-річні договори, підписані чужоземними компаніями, венесуельським урядом. Проголошення нового дворічного речинця було несподіванкою для цих чужоземних нафтових фірм. Націоналізація заторкне особливо американські компанії, які мають великі інвестиції у венесуельській нафтовій індустрії. Такі американські корпорації, як „Ексон", „Шелл", „Ґолф", „Сан Ойл", „Мобіл" і „Тексако" мають свої філії у Венесуелі, а їхні інвестиції нараховують на близько 2 більйони долярів.

Пляновано атентат на Хуана Перона

Буенос Айрес. — Арґентинська поліція у вівторок, 12-го лютого, повідомила, що запобігла атентатам на президента Хуана Перона, на його дружину Ізабелю та на уруґвайського президента Хуана Бордаберрі, який відвідував Арґентину. За твердженням шефа арґентинської поліції генерала Міґеля Інігвеза, атентати були пляновані спільно лівими пероністськими терористами та уруґвайськими марксистськими партизанами. 30 уруґвайців, які прибули до Арґентини як туристи, та арґентинець Карльос Альберто Каріде були арештовані. В них знайдено різного роду зброю, включно з ґранатами та бомбами. Поліція твердить, що Карльос Каріде, член підпільної організації Революційні Збройні Сили, яка в минулому підтримувала Перона, мав виконати ці атентати, але був схоплений на одній з вулиць Буенос Айресу. Крім Хуана Перона, його дружини Ізабеллі, яка є віцепрезидентом Арґентини, та уруґвайського президента Бордаберрі, терористи, за твердженням поліції, плянували вбити також Хозе Лопеза Веґу, особистого секретаря президента Перона. У середу, 13-го лютого, Енвар ель Кадре, один із лідерів лівих пероністів, категорично заперечив твердження поліції, заявляючи, що ліві пероністи не були причетні до жадних плянів, чи змов. Кадре заявив, що ціла справа є вигадкою поліції", яка хоче дискредитувати мілітантних пероністів".

А. СОЛЖЕНІЦИНА АРЕШТОВАНО ПІД ЗАМІТОМ „ДЕРЖАВНОЇ ЗРАДИ". В ЦІЛОМУ СССР НАСЕЛЕННЯ „СХВАЛЮЄ" ДЕПОРТАЦІЮ — ТВЕРДИТЬ СОВЄТСЬКА ПРЕСА

Москва. — Згідно з інформаціями закордонних кореспондентів, що їх вони одержали від приятелів А. Солженіцина в Москві, письменника-лавреата арештувала совєтська поліція 12 лютого під замітом „державної зради". Акт обвинувачення, виготовлений совєтською прокуратурою, був поданий до відома Солженіцина після його арешту і приміщення у Лефортівській тюрмі. А. Солженіцин, як інформують, відмовився визнати пред'явлений йому акт обвинувачення, заявивши, що він у ніякому випадку не буде відповідати на поліційні допити. В обличчі такої постави Солженіцина, поліція не продовжувала допиту, а наступного дня ранком йому тільки відчитано розпорядок („указ") Верховної ради СССР про позбавлення його совєтського громадянства та про депортацію. А. Солженіцин не мав ніякої практичної можливости займати до цього рішення будь-якого становища. Його відставлено з тюрми на аеропорт і звідтам під охороною перевезено до Західньої Німеччини. В тюрмі від Солженіцина поліція забрала всі особисті речі і дала йому тюремне вбрання. Перед депортацію йому видали звичайний одяг, але не віддано нічого з особистих речей. Дружина А. Солженіцина, одержавши інформацію про його депортацію і після телефонічної з ним розмови звернулася до управління тюрми повернути їй особисті речі і одяг письменника, але тюремні власті відмовилися це зробити. Директор тюрми Петренко заявив, що „Солженіцина депортовано. Ні його, ні його речей тут немає". Совєтські чинники досі не повідомили дружини Солженіцина, що вона має право разом з дітьми виїхати за кордон до чоловіка.

„Совєтський народ схвалює депортацію Солженіцина"

Хоч саме урядове повідомлення про депортацію А. Солженіцина і позбавлення його совєтського громадянства дуже коротке і без ніяких конкретних даних, то все таки, не зважаючи на це, на сторінках газет, в радіо і на телебаченні появилися численні „спонтанні відгуки" представників різних прошарків населення з різних частин СССР, які „однодушно" схвалюють рішення уряду позбавити Солженіцина громадянства і його депортувати, мовляв, „так належить зрадникові". Немає сумніву, що йдеться про заздалегідь спрепаровану акцію, яка включає робітників, колгоспників, науковців, літераторів, а навіть митрополита Російської Православної Церкви.

Комуністи на Заході критикують депортацію А. Солженіцина

У противагу до „спонтанних" і „схвалюючих" відгуків совєтських громадян, західні комуністи виявляють виразне незадоволення поступком совєтського уряду і того роду розправою з Солженіциним. Окремі комуністичні діячі прямо осуджують факт депортації Солженіцина. Орган італійської комуністичної партії „Юніта" опублікував заяву комуністичних і некомуністичних профспілок, в якій говориться, що „вияв непогодження (дисенту), що є хоронене засадою про свободу думки, не може бути предметом репресій". У цій же газеті є опублікована заява Карла Габбуджіяні, президента провінційної комуністичної ради Тусканії, який стверджує, що „навіть в обличчі опіній, які можуть бути серйозні і радикальні, відповідь повинна бути в площині ідей, а не репресій". Габбуджіяні виступив з вимогою, щоб совєтський уряд дозволив у своїй країні на „демократичну дискусію".

Реакція на Заході

Розправа совєтського уряду з А. Солженіциним викликала, як цього й можна було сподіватися, практично загальне обурення, хоч водночас окремі видатні діячі дають вислів своєму задоволенню, що Солженіцина не зустріла гірша доля. Коли йдеться про становище американських політичних діячів, то в основному всі вони розглядають факт депортації Солженіцина під кутом „політики відпруження" між ЗСА і СССР. Майже у кожному випадку у заявах підкреслюється, що цим поступком Москва черговий раз показала своє дійсне обличчя і що ніякого справжнього відпруження немає. Чи не найгостріше висловився сенатор Джеймс Баклей з Ню Йорку, який просто заявив, що арешт і депортація Солженіцина розвіяли до решти все, що ще осталося з політики „відпруження". Він також заапелював до президента Ніксона відкликати свою поїздку до СССР, стримати всяку допомогу для СССР і розпочати основний перегляд американсько-совєтських відносин.

А. Солженіцин переїхав до Швайцарії

Лянґенбройх, Німеччина. — За останнім повідомленням, А. Солженіцин покинув Західню Німеччину і в товаристві свого адвоката, який його репрезентує на Заході, переїхав до Цюріху, маючи в пляні якийсь час там перебути. Як відомо, в цюріхському банку є здепоновані фонди, які були вплачені окремими видавництвами на рахунок Солженіцина, а також його нобелівська премія. Західньонімецький уряд забезпечив А. Солженіцина потрібними документами без уточнювання його статусу, враховуючи той факт, що досі Солженіцин не попросив в Бонн права азилю. Як інформують, Солженіцин має в пляні поселитися в одній із скандинавських країн. В Лянґенбрайх Солженіцин був гостем німецького письменника-лавреата і президента Міжнародного ПЕН Гайнріха Бола.

КОНФЕРЕНЦІЯ МИСТЕЦЬКОЇ КУРАТОРІЇ УВАН

Ню Йорк. — Українська Вільна Академія Наук повідомляє, що в суботу, 23-го лютого 1974 р. о год. 3-ій по полудні в приміщенні Академії при 206 Вест 100-та вулиця в Ню Йорку, буде влаштована конференція мистецької кураторії Академії. Тема: „Українська ікона 12-18 сторіччя". Програма: Яків Гніздовський, дійсний член УВАН, керівник Мистецької кураторії — відкриття, Петро Холодний, мол. дійсний член УВАН, вступне слово, Святослав Гординський, дійсний член УВАН, автор монографії „Українська ікона 12-18 ст." До автор монографії „Українська ікона 12-18 сторіччя".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Імперія в обручах

В останньому розділі свого найновішого твору „Архіпелаг ҐУЛаг 1918-56" А. Солженіцин аналізує сучасну ситуацію на обширі совєтської російської імперії, вказуючи на систему безправства, вміло закриту ефективно розбудованою структурою судівництва, в рямках якої судді нібито довершують судочинства, постійно відкликаючися на діючі закони. Насправді кожний акт судочинства, кожне рішення суду, є подумані не під кутом збереження в країні правопорядку, а збереження панівної системи насилля, визиску, терору.

У ніякій країні світу, твердить А. Солженіцин, так не надуживається закону і суду, як в Совєтському Союзі. В ніякій країні світу не вводиться в життя законів, які мали б ретроактивну силу, а які вводиться тому тільки, щоб мати у розпорядженні суду леґальну зброю винести присуд за таку то і таку „провину". Ніде у світі не стимулюється і не нагороджується фальшивих зізнань. „Наша країна є одинокою в історії у цілому світі, що піклується фальшивими свідками". Судді в СССР не судять на основі обов'язуючих законів, а на основі одержаних „інструкцій". Обвинувачений може підготовити найкращу оборону і може навіть з нею виступити на суді, „не підозріваючи, що його присуд вже фактично вирішений — і що немає жадної можливости для відклику, ні часового обмеження, чи метод виправити найгіршого роду рішення, які служать специфічним цілям, хоч серце уболіває в обличчі несправедливости".

Ця картина беззаконня, яке панує в умовах тоталітарного режиму в СССР, — не є фактично ніякою новістю. З беззаконням в СССР прекрасно знайомий кожний совєтський громадянин, але А. Солженіцин з властивою йому силою вислову кинув перед очі усього світу образ тиранської імперії, побудованої на цьому беззаконню, що, мов густий туман, оповив міста і села, всіх громадян Совєтського Союзу. „Могутня держава височить у своєму другому п'ятидесятиріччі закована в обручі зі сталі. І ці обручі там дійсно є, але не законности".

В обличчі цієї страхітливої картини з підсовєтської дійсности треба тільки дивуватися цьому, на що з болем в серці вказує А. Солженіцин: що на Заході продовжують існувати т. зв. свободолюбні „ліві", чи „прогресивні" кола, які на все це не зважають, обороняючи совєтську систему. Її вони зрозуміли б тоді, як каже Солженіцин, коли б їм самим довелося побувати у „нашому архіпелязі".

Слово на сторожі

„В начал́і було слово!" — сказано в Святому Письмі; „Возвеличу малих отих рабів німих; Я на сторожі коло їх поставлю слово!" — писав Тарас Шевченко, а Наполеонові приписують твердження, що одного пера треба боятися більше, ніж сотні багнетів. Якже промовисто потверджує цю велику істину теперішня „справа Солженіцина", яка сталася власне внаслідок його слова та яка тепер сколихнула світом із силою ядрової бомби, потрясши рабовласницькою імперією без одної-єдиної жертви в людях і майні.

Очевидно, що Солженіцин не одинокий. Коли мова про нашу батьківщину - Україну, то вже в 20-их роках комуно - московський ворог, захопивши силою і розбоєм Україну, лякався більше „образів" ніж „обрізів", добре пам'ятаючи відродження української нації, до якого довело пламенне слово Шевченка. Те саме діється в Україні і сьогодні. Чорновіл, Мороз, Караванський та сотні інших попали під народовбивчі колеса окупаційної комуно-московської машини власне за те страшне для всіх нечестивих слово істини.

Велика драма Солженіцина дає добру нагоду пригадати нічим не перевершену і якже часто не тільки недоцінювану, але й нехтовану силу і вартість того слова в нашій громаді та серед наших людей. Живемо бо в зматеріялізованому світі, в якому вартості міряється контами в банках, марками автомашин чи бонґалами на передмістях. Наші письменники, поети і взагалі „працівники пера" належать чи не до останньої верстви в нашому суспільстві. Наша преса, цей в обставинах наш наймогутніший арсенал, „робить боками" і мусить в такий чи інший спосіб „простягати руку", щоб сяко-тако клигати.

Драма Солженіцина мала б ще додаткову вартість і для нас, якщо б нам усім пригадала та допомогла усвідомити собі вартість і силу слова, єдиного нашого сторожа, та зробити з цього відповідні практичні висновки.

В. Боровський

УКРАЇНСЬКИЙ ДУХОВНИК В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

Під кінець грудня м. р. Головна Управа Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці отримала листа від Українського Конґресового Комітету, в якому було запрошення післати представника УЄО в ПА, щоб він відмовив молитву в наміренні українського народу дня 22-го січня б. р. в Конґресі ЗСА у Вашинґтоні, Д. К. Це мало статися з нагоди 56-ої річниці проголошення Українською Центральною Радою незалежности Української Народної Республіки. До цього в листі було додано: „Пересилаємо Вам тексти молитов, що були виголошені в Конґресі ЗСА Духовниками обох наших віровизнань. З них побачите, що текст молитви повинен бути короткий і змістовний".

Ми уважали, що це запрошення було нам вислане запізно, щоб можна було зробити належне рішення, кого саме посилати? Мимо цього, це запрошення прийнято. Сталося на тому, що автор цих рядків буде представником від УЄО, а це тим більше тому, що він був тим, що все робив старання, щоб УККА посилав час від часу на молитву в Конґресі ЗСА українських протестантських духовників.

Тепер виникла справа, як довгою має бути ця молитва. З текстів молитов моїх попередників, які я отримав з значним спізненням з канцелярії УККА, я завважив, що найкоротша молитва там мала якихось 240 слів, а найдовша якихось 370 слів. Я уложив молитву так, що мала 320 слів. Я вже тішився, що довжина моєї молитви буде добрим компромісом в порівнянні з попередніми молитвами. Та 14-го січня б. р. я отримав від президента УККА — проф. Л. Добрянського повідомлення, що змінено день, в якому я мав мати в Конґресі молитву, на 30-го січня, і що моя молитва не може мати більше як 250-275 слів. Зазначалося, що це вимога конґресового капеляна. Я не мав іншої ради, як скоротити мою молитву. Та і це ще не було все. Кілька днів пізніше, я отримав листа від самого капеляна, в якому він мене повідомляв, що моя молитва не може мати більше як 125 слів. Отже, треба було далі скорочувати мою молитву. Мене турбувала ще одна справа: чи я маю брати зі собою пасторську тоґу, чи ні? На мій запит я отримав від проф. Добрянського, що я не потребую цього робити.

Тепер прийшла інша справа. Мене в Конґресі мав представити конґресмен виборчої округи, в якій я живу. Тому, що я тільки недавно переселився з Детройту до Атланти, я навіть не мав поняття, хто є цим конґресменом. Я довідався, що ним є Бен Блекбурн. Сконтактуватися особисто мені з ним не вдалося. З його канцелярії у Вашинґтоні мене поінформували, що він взагалі на 22-го січня у Вашинґтоні не буде. Я повідомив про це канцелярію УККА і проф. Добрянського. Коротко по цьому мене повідомив капелян Палати Репрезентантів, що мене представить 30-го січня конґресмен Д. І. Флод. Я тішився тим, що нарешті і ця справа вияснена. Та на моє миле здивування, одного дня я отримав телефонічне повідомлення з Вашинґтону, що мене таки в Палаті Репрезентантів представить конґресмен Б. Блекбурн та що я негайно маю йому прислати свій короткий життєпис, що я й зробив.

Прийшов час мого відлету до Вашинґтону. Це сталося день наперед, тобто 29-го січня. День був чудовий, соняшний і теплий. Прилетівши до Вашинґтону і примістившися з певними неприємними пригодами в готелі УМСА, я негайно сконтактувався з канцелярією конґресмена Блекбурна. На моє здивування я довідався, що мого листа з моїм життєписом, якого я вислав туди тиждень тому летунською поштою, там ще не отримали. Тепер я зрозумів, як добре я зробив, що прилетів до Вашинґтону завчасно. Я мав подрібні копії в запасі. Я взяв таксівку і все завіз до канцелярії конґресмена Блекбурна. Його самого там не було, але секретарка тішилася тим, що потрібні інформації вони вже мають. Вона сказала мені, щоб я на другий день був у них 11.30 перед полуднем. Тоді я разом з конґресменом піду до канцелярії спікера Палати Репрезентантів, де вже буде очікувати на мене капелян й інші зацікавлені особи, і там буде зроблена світлина. Я вже знав, що мене завтра очікує і міг спокійно дивитися вперед.

Тепер я використав вільний час, щоб ближче приглянутися до міста Вашинґтону, а особливо тієї частини, де знаходиться Капітоль, в якому міститься Конґрес ЗСА. Я також відвідав добр. Д. Кухарського, який працює в редакції впливового американського протестантського журналу „Християнство сьогодні", та міг телефоном поговорити з деким з моїх знайомих у цьому столичному місті.

30-го січня на 10-ту годину рано прилетів з Детройту мій син — адвокат Віктор, який висловив бажання бути зі мною під час цієї моєї молитви в Палаті Репрезентантів. Я тішився тим, бо моїм бажанням усе було, щоб він, і взагалі мої діти, цікавилися справами українського народу, а так само ЗСА, і працювали для їхнього добра. Телефонічно я ще умовився з проф. Добрянським про місце нашої зустрічі, а тоді я зі сином пішли прогулянкою в сторону Капітолю, де ми мали устрінутися з конґресменом Блекбурном. По дорозі ми мали нагоду обмінятися думками, бо треба було йти понад дві милі. Віктор ще переглянув мою молитву і зробив у ній деякі мовні поправки. І так ми опинилися в канцелярії Блекбурна.

Тут нас дуже добре прийняли. Те саме сталося пізніше в Конґресі, де капелян Палати Репрезентантів узяв мене під свою опіку, дав мені потрібні вказівки і під час того, як стояв за пульпітом, за яким дев'ять годин пізніше мав промовляти Президент Ніксон, капелян усе стояв біля мене по моїй лівій стороні. Після відмовлення молитви, мені за неї подякував спікер, і я з капеляном зійшли з підвищення, на якому стоїть пульпіт, і сіли в крісла, в яких, звичайно, сидять конґресмени. Біля мене також сів конґресмен Блекбурн. Ми тут затримались коротко, бо почалися різні ділові наради, які до нас не відносилися. Проф. Л. Добрянський, пані Степаненко, інж. Вітковицький і д-р С. Курилас, які репрезентували Відділ УККА у Вашинґтоні, а з ними й мій син, сиділи на ґалерії. Вийшовши зі залі Палати Репрезентантів, ми зустрілися з цими нашими українськими представниками, хоч проф. Добрянського вже не було між ними. Подякувавши капелянові і конґресменові Блекбурнові за їхню цінну для нас допомогу і опіку, інж. Вітковицький, д-р Курилас, мій син і я пішли на полуденок в ресто-

(Закінчення на стор. 4-ій)

МОЛИТВА

відмовлена пастором Володимиром Боровським, екзекутивним секретарем Українського Євангельського Об'єднання в Північній Америці, в Конґресі З'єднаних Стейтів Америки в Вашинґтоні в дні 30-го січня 1974 року в 56-ту річницю проголошення Українською Центральною Радою Самостійности України в дні 22-го січня 1918-го року.

Наш Небесний Отче! Ми дякуємо Тобі, що З'єднані Стейти Америки все були прибіжищем для тих, які були переслідувані. Ми є свідомі того, що ще не всюди в світі панує правдива релігійна і політична свобода людини і цілих народів. Сюди належать і українці. Всі вони очікують від нас зрозуміння, молитов і можливої допомоги. Наш Боже! Ми просимо Тебе, будь їхньою силою і прибіжищем. Поможи їм віднайти свою свободу. Поблагослови нашого Президента, членів його Кабінету, членів Сенату і тут зібраного Конґресу. Поможи їм бути добрими слугами свого народу і людства.

В ім'я Ісуса, Господа нашого, вислухай нас. Амінь.

В. Гірчак

ТРЕБА КАЗАТИ ПРАВДУ!

(2)

Очевидячки, Ніксон, Кіссінджер та американські капіталісти знають про справжню силу Москви, коли їздять туди на поклін та намагаються укладати торговельні й інші договори на десятки років наперед...

Перейшовши до теми своєї доповіді — до питання про українсько - жидівські відносини на Україні, він, Клейнер, почав із заклику „бути відвертими перед самими собою і створити собі реалістичне уявлення про ті емоції, що ними позначене взаємне ставлення українців та євреїв в Україні під сучасну пору". І далі сконстатував: „Як би нам усім це не було прикро, (але) доводиться визнати, що стосунки між євреями та українцями в СРСР і особливо в Україні вкрай напружені" (стор. 4). Потім він „намалював", справді, жахливу „картину" ставлення українців до жидів, включивши сюди й ставлення українських школярів до жидівських дітей у школі. Але він не сказав, що мова в нього йде про міські відносини й міські школи, де, як відомо, найбільше переслідують українців, зневажають за саму українську мову і де українських шкіл уже майже немає. Отже, сказане треба було б переадресувати росіянам, як панам становища в Україні взагалі, а коли мова йде про зневажливе ставлення до української мови, то в цьому там, без сумніву, допомагають росіянам і жиди, що користуються лише російською мовою в побуті, на вулиці, на праці. Замість цього автор про ставлення жидів до українців сказав тільки таке: „Вищий пересічно культурний рівень єврейської маси порівняно з українською дає євреям підставу почувати певну зневагу до українців" (стор. 5). Але в цьому реченні автор мимохіть прохопився тим, що характерне для основного тону його доповіді, — зверхницьким тоном людини „вищого культурного рівня" до слухачів (на семінарі) і читачів його надрукованого тексту як людей „нижчого культурного рівня". Цей „тон" у повній силі виявиться в нього далі. Але уже тут виникає питання: якщо в „СРСР" жидів так дуже переслідують, то звідки взявся в них той „вищий культурний рівень"? Очевидячки на „колгоспних ланах" вищого культурного рівня набути не можна, а якщо говорити про міські умови то чому там українці мають „нижчий культурний рівень"? Якщо це справді так то можна припускати, що міські українці мають нижчий культурний рівень через те, що їх переслідують росіяни і мовно солідарні з ними міські жиди, що не допускають їх на керівні пости в установах, викидають із вищих шкіл за оборону рідної мови, як це було, наприклад, з поетом М. Холодним у Києві, з Сокульським у Дніпропетровському, а тих, хто підноситься до „вищого культурного рівня", запроторюють у мордовські табори.

Залишаються на цьому „рівні" тільки ті типи українського походження, які зреклися свого народу й своєї мови, хоч прилюдно. Але про таке (приблизно) переслідування І. Клейнер пише, мавши на увазі тільки жидів. Він пов'язує це з „офіційним антисемітизмом" в „СРСР" і констатує таке: „Нині неможливо зустріти єврея серед партійних працівників, починаючи вже з рівня райкому партії, майже немає євреїв серед офіцерів КДБ та міліції, серед вищої радянської та господарської еліти, євреїв практично не приймають до військових шкіл і академій. Справа дійшла до того, що єврейку не візьмуть навіть на посаду прибиральниці до будинку, де міститься будь - яка партійна або „кадебівська" установа" (стор. 5). Пише він ще про „процентну норму" для жидів у високих школах, про „дуже неохоче" приймання їх у партію. Для людей з т. зв. „нової" української еміґрації, тобто для тих, що виїхали з України під час Другої світової війни, сказане, справді, є чималою новиною. Ми добре пам'ятаємо, що до цієї війни та, особливо в Україні, все було навпаки: усі оті „пости" й посади, за вийнятком прибиральниць (до цієї „професії" жидівки не перлись), були тоді в руках жидів, а як хто з нас потрапляв у лабети органів безпеки, то нас тортурували на допитах майже виключно слідчі-жиди. Як воно сталося, що жиди втратили згадані можливості, мені не цілком ясно. М. Хрущов пояснював, що це сталося „природним шляхом", внаслідок їхньої відсоткової ваги у складі людности „СРСР", причому відомо, що серед лікарів такого „спаду" не сталося, бо жидів у цій професії ще й досі аж 17 відс.

Як насправді живуть жиди в „СРСР" і на Україні, це видно із свідчення київського жида Б. Кочубієвського, що його (свідчення) наводить Клейнер у другій своїй статті. Це дуже цікаве й правдиве свідчення, але, на жаль, не можу навести всього того тексту, що його навів Клейнер. Ось частина його: „Слід визнати, що, попри антисемітизм радянського ладу, що ним просякнуті всі без вийнятку шари суспільства, попри всілякі неофіційні та приховані обмеження, євреї, завдяки своїй динамічності, живуть усе ж таки вище від середнього громадянина Радянського Союзу".

Далі він пише про те, що вони здобувають і вищу освіту, і можуть мати високі посади з відповідною платнею тощо. Кочубієвський пояснює це не тільки отією „динамічністю" вдачі, а ще й „гнучким розумом" та „вищими здібностями" жидів в порівнянні з іншими національностями і через те, мовляв, „владі доводиться це терпіти, бо нема ким замінити євреїв". Не про переслідування жидів в „СРСР" свідчать і факти їхніх демонстрацій у Москві, їхні відкриті контакти з чужоземними кореспондентами, переважно жидівського ж походження, як також і можливості телефонічних розмов евритом (старогебрейською мовою) із закордонними жидами. (про це згадує Клейнер у другій своїй статті). Великий їх теперішній виїзд із „СРСР" теж підтверджує сказане. Кочубієвський згадує й антисемітизм, але додає: „Він був у всі роки і навіть іноді в жорстокішій формі, ніж тепер, а й взагалі, коли його не було в Росії?" („Укр. самостійник", ч. 194, стор. 18). Кочубієвський тільки не розкриває того, що насправді у відносинах жидів з іншими національностями означає їхня „динамічність" та їхні „гнучкий розум" і „здібності", але у моє завдання не входить ці евфемізми розкривати.

У світлі всіх вище наведених даних, здавалося б, не можна особливо наголошувати „український антисемітизм" чи — точніше сказавши — юдофобство (бож і араби — семіти), але Клейнер це робить. А коли в нього зайшла мова про часи існування Української Народної Республіки, то він пише про „вибух" в українців „тваринної жорстокости до національних меншостей, головно до євреїв" (стор. 3). При цьому він перекручує історичну дійсність тих часів, зазначаючи, що ця жорстокість була причиною того, що жиди на Україні пішли з большевиками, тим часом як було навпаки: масова участь жидів у больше-

(Закінчення на стор. 4-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ВОЄННА ДОБИЧ

Вам важко буде повірити, що героєм цієї, правдивої, зрештою, історії є один із живих покищо членів Братства УСС-ів, знаний та заслужений політичний і громадський діяч, д-р Степан Р. Вправді, ця подія сталася кілька років тому, коли пан доктор був ще молодший і втішався кращим здоров'ям. Подія буденна в наші часи, як то кажуть, на порядку дня: коли він вертався вечором з міста, у брамі притиснув його до стіни темношкурий молодець, з ножем у руці, і просив — „моні"! Однак, у цьому випадку, не знаючи, що має діло із „старою войною" — перерахувався!.. Згодом пан доктор сам заходив у голову, звідки тоді в нього взялася така відчайдушність і відвага, що він зручним ударом вибив ножа з руки напасника і почав з ним борикатися.

Розуміється, ці змагання довго не тривали, бо молодший за трое поколінь „чорноморець" лівим „гаком" повалив сіговика на землю і дав ходу. Ну, що повалив, то повалив, але стрілецька слава не пропала, а, що важливіше, не пропала калитка з грішми.

Як то звичайно буває, пів години після того приїхала поліція і взяли пана доктора на станицю, для переслухання. Наш пенсіонер, хоч і трохи потурбований, почувався бадьоро і всі присутні на станиці поліції гратулювали йому за його подвиг, поплескуючи дружньо по-плечах „дідуся - героя".

— То ви кажете, що напасник хотів вирвати вам вам гроші з кишені? — спитав пана доктора дижурний сержант.

— Так, хотів, але я не дав! — гордо випростався представник „старої войни".

— Дуже гарно. Здається, що він теж пробував зірвати з вашої руки годинник?..

— Годинник?.. Який годинник? — здивувався пан доктор.

— А той, з обірваним ремінцем, що ви його тиснете у вашій жмені.

Справді: аж тепер освідомив собі лицар Залізної Підкови, що він цупко тримає в тремтячій правиці чийсь наручний годинник...

— Це не мій! — скрикнув і похапцем поклав годинника на стіл перед сержантом. — Я не розумію!.. Я не знаю, звідки він у мене взявся!

— Окей, я вам зараз витлумачу, — засміявся сержант. — Справа дуже проста: коли ви воювалися з напасником, ви несвідомо обірвали йому з зап'ястка наручний годинник, який так і залишився досі у вашій стиснутій долоні. В кримінальній хроніці нашого кварталу, це буде либонь перший такий випадок, що грабіжник не тільки не ограбив своєї жертви, але й ще сам при цьому позбувся годинника. Тому ви, добродію, рахуєтесь у нас за подвійного героя. Беріть, прошу, і сховайте собі цей годинник, на пам'ятку. Це, так би мовити, ваша воєнна добич.

Ікер

Яро Заремба

МИКОЛА ШЛЕМКЕВИЧ ЗБЛИЗЬКА

(27 січня 1894 — † 14 лютого 1966)

(2)

Завдяки щасливому поєднанні великого інтелекту з таким же серцем — д-р М. Шлемкевич в українському світі небуденна поява. Його чуття, емоції були справді глибокі, але вони ніколи не виступали з берегів. Шлемкевич не вибухав ні реготом ні гнівом, не любив крику та й сам ніколи не підносив голосу, хоч би який був поденервований. Не нарікав на долю, хоча вона не була для нього надто ласкава.

Найбільшою цінністю свого дуже активного духового життя, цінністю, задля збереження якої не можна не зректися виглядів на матеріяльні користі, вважав М. Шлемкевич незалежність. Незалежність мислителя і публіциста. І за неї він платив високу ціну. В одному листі сам стверджував, що незалежність окуплюється убожеством. Його блискуче перо, правда, в небагатому світі українського друкованого слова могло б все таки запевнити йому багато кращу плату, ніж могло дати в-во „Батьківщина" у Львові, чи тут в-во „Ключі". Але не бути самому паном своїх мислей, проти власних переконань писати для догоди хлібодавця, чи кривити душею заради сочевиці — це для Шлемкевича було не до подумання. — Але є люди — писав він, люди, як магнетна голка. Вони зразу вивчають і схиляються туди, де більше платять. У Шлемкевича не було й сліду такої голки. Микола Шлемкевич не схилявся!

А його дружина добре розуміла незалежну життьову поставу свого чоловіка, співчувала йому й щиро допомагала. Доки була здорова, робила це з подивугідним успіхом. Шлемкевич це глибоко оцінював. Бувало, у Львові, після обіду, він любив положитися на коротку дрімку, в Америці по „ланчі" ніколи того не робив, хоч завсіди перший ставав, а останній ішов спати. Тож, не раз, втомлений засипляв на кріслі. Коли діти просили його покластися, свобідно відпочати, то він відповів: „А хіба мама тепер у швальні може положитися відпочати?"

На кілька хвилин, може, перейдемо ще на вищі поверхи життя.

Особливими привілеями в хаті Шлемкевичів утішалася музика. Цю інформацію, спираючись на дотепне й авторитетне свідчення самого Шлемкевича, я повинен поширити не на троїсту, але на трояку музику: — „Доня грає багато, взагалі помешкання переповнене, особливо вечорами, музикою — Марта грає на піяно, дружина на машині до шиття, а я на машині до писання"... Таких вечорів було у Шлемкевичів багато. Шлемкевич сам, за молоду, студіював музику, глибоко її розумів і любив, та й сам грав на фортепіяні. Правда, робив це рідко, дуже рідко. В крузі родини, чи й найближчих друзів, бувало, заграв сам, або на чотири руки з донькою. Але грав також тоді, як був у хаті сам. Гадаю, що таки частіше грав на самоті. Парафразуючи слова нашого поета, Шлемкевич таки не раз міг би сказати: собі граю, а не людям...

Як ми мешкали ще в тому самому домі, помітив я раз, що пані Туся з Мартою вийшли до міста. Незабаром у мешканні Шлемкевичів озвався фортепіян. Оповідала, напр., теж уже покійна Ростислава Темницька, що раз скоріше прийшла на лекцію, ще її учениця не вернулася зі школи, і вже на сходах зустріла її велика несподіванка. Як заворожена, оповідала пізніше, задержалася під дверима, щоб не перешкоджати, не перебивати, бо в хаті Шлемкевич від душі грав тоді Мендельсона „Пісню без слів". — „Слова, писав колись Шлемкевич, надто окреслені, а звуки, наче чародійна канва, приймають узори різних душ". — Це ж під впливом музики його творча душа поетизувала: „Білу сорочку на дорогу скрипки вишивають чорними хрестиками і червоними..." Можливо, найбільше тягнуло Шлемкевича грати на самоті в сірі дні. — „Музика, писав бо він, найкращий супровід смутку і найбільше облегшення його". — Очевидно, М. Шлемкевич прекрасно знав, як високо оцінювали музику філософи волі – Ніцше, чи улюблений філософ Шлемкевича – Шопенгауер, та й сам Шлемкевич був її вірним поклонником від юних літ, але писав і так: „Я пам'ятаю Платона: найкраща музика це філософія". І хоч для філософії кинув колись Шлемкевич дальше студіювати музику, але любити її не перестав ніколи.

Чи Микола Шлемкевич був тим, чим хотів? Так, він був завжди собою! — „Коли б мене Бог спитав чим я хочу бути, то я сказав би: вітром!" — Це легкокриле слово з'явилося тут не отак собі. Шлемкевич свідомо й доцільно вибрав його, бо ж на питання взагалі, а на питання Бога тим більше не відповідав би без надуми, легкодушно. Тут він по імені назвав те, що сам уважав близьким суті свого духового „я". Шлемкевич був же ж як вітер, непосидющий, неспокійний дух, наставлений на дальні лети. Він не любив застояних плес води і життя.

Про одного свого друга-архітекта писав так: „В його розмові завсіди було чути якесь незаспокоєне рвання в душі і він мені був завсігди інтересний". — Ми могли б це віднести саме до д-ра Шлемкевича. У нього ж було те незаспокоєне рвання, оте невтомне шукання правди сучасного, візій майбутнього. Тож нема в Шлемкевича мрій про хатиночку в гаю, у затишку, але — „В Одесі стоятиме мій дім, над берегом двох безмежностей — степу і моря!"

Д-р Шлемкевич не міг уявити себе кабінетним ученим. Таким вченим — писав він — не міг би я стати. Треба сидіти в манастирі над старими книгами і вічно дикутувати з монахами. Є й тепер такі вчені манастирі, казав він, тільки інакше називаються, і далекі від життя дебати монахів. Але я не можу вчутися в той світ — признався Шлемкевич ще у 1928 році. Проблеми пожовклих сторінок не були в осе-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПОДЯКА

Не поминули і мене погані люди розгнуzданої вулиці Філядельфії. Причини жорстокого нападу на мене ніхто не знає, може і самі нападаючі немогли би її подати.

З приводу цього нещасливого випадку, зазнав я несподівано широкої піддержки. Три мої брати із родинами негайно приїхали, щоби піддержати мене, теж і дальша родина старалася кріпити мене і наставляти на видержання цього ненадійного горя.

Безмірно вдячний я дорогим співпрацівникам Української Щадниці під проводом Президента Д-ра Володимира Ґалана за їх незвичайно дружнє відношення до мене і їх бажання улекшити моє горе. Зокрема щиро дякую ВП. Пані Славі Ґалан, що повідомила про цей напад на мене заст. президента Української Щадниці ВП. Д-ра В. В. Саляка, відомого хірурґа, який негайно приїхав до шпиталю і віддано по-дружньому мною заопікувався і далі безкорисно мною опікується. За це складаю щиро-сердечну подяку. Теж вдячний я нашому родинному лікареві ВП. Д-рі Р. Дикому за старання допомогти в моїому нещасті.

Моїм найближчим сусідам ВП. Пані Аллі Ґоловаш, що довела мене до притомности та ВП. Панству І. Кунцівим за першу поміч — щиро дякую.

Сотням Друзям, Приятелям і Знайомим, що листовно чи телефонічно, не тільки з Філядельфії, але із дальших міст — Ню Йорку, Нюарку - Ірвінґтону, Чикаґо, Вашингтону, Детройту - Дірборну, Блюмінґтону, а навіть Монтреалю — за вислови співчуття і побажання скорого видужання, а зосібна Товаришам УСС та Побратимам наших ветеранських організацій, що об'єднані в Координаційній Раді УКО — складаю щиру подяку.

Не маючи змоги кожному окремо подякувати, замість витрат на пошту, складаю 25.00 долярів на Дар Українському Воєнному Інвалідові.

ІВАН ПОРИТКО

Відзначено 25-річчя українознавства й славістики в Манітобському університеті

Вінніпеґ. (О. В-о). — В рямках річних імпрез Манітобського університету „Життя й наука" та „Відкриті двері" (Опен гавз) в днях 6-10 лютого ц. р. відзначено 25-річчя Департаменту Славістики цього ж університету. Ювілей започатковано окремим зібранням семінару проф. Яр. Рудницького (основника Департаменту за президентури д-ра А. Г. С. Джідсона в 1949 р.), в часі якого відчитано дві доповіді про історію українознавства й славістики в Манітобі: М. Орищука в українській мові та Яр. Пінчука в англійській. В днях 9 й 10 лютого відбулася вистава матеріялів та деяких видань Департаменту, зокрема серій „Рідінґс ін славік фолклор" та „Рідінґс ін славік літератюр", що її оглянули відвідувачі університету. — Оснований 25 років тому цей Департамент мав тоді тільки одного професора, що був одночасно й головою й бібліотекарем для двох десяток студентів. Після чвертьсторіччя праці в цьому Департаменті є п'ять професорів і 180 студентів, в тому коло десятки маґістрантів. Крім канадців у ньому навчаються студенти з-поза Канади, із ЗСА, Австралії, тощо. В Департаменті колись викладали сен. П. Юзик, д-р Ю. Мулик-Луцик, д-р М. Яремко, д-р М. Антонович - Рудницька, д-р Б. Климаш, Й. Петах і — як почесний професор — д-р Іван Огієнко (Митрополит Іларіон). Під сучасну пору в Департаменті працюють, крім голови проф. Яр. Рудницького, проф. Г. Д. Вібе, проф. Яр. Розумний, проф. І. Тарнавецька та д-р С. Погорілий з Ню Йорку. В рр. 1951-1956 Департамент мав допомогу від „Клюбу Українських Професіоналістів і Підприємців" через „Український студійний фонд" під головуванням М. Смеречанського. Укрїнські установи давали й дають стипендії для студентів українознавства. Головою славістичної колекції в університетській бібліотеці є С. Мухин.

Перон дав інтерв'ю кореспондетові ТАСС

Москва. — Як повідомляє газета „Известия" з 7-го лютого ц. р., президент Арґентини Хуан Перон дав інтерв'ю кореспондентові аґенції ТАСС, в якому, між іншим, зайняв становище до візити Брежнєва на Кубі і, як це він спрецизував, „вибору поодинокими країнами політичної системи, яка їм найкраще підходить". На думку Перона, недавня візита Леоніда Брежнєва на Кубу була виявом доброї волі з боку Совєтського Союзу, який намагається позитивно впливати на відношення між комуністичною Кубою і З'єднаними Стейтами Америки. „Кожний нарід може піти шляхом Куби, якщо він цього забажає, і ніхто не має права вмішуватись у внутрішні справи іншої країни. Все, що було зроблене у відношенні до Куби Америкою — заявив Перон, — сталося внаслідок трагічної і помилкової політики, яку тоді вели ЗСА відносно латино-американських країн в районі Карібійського моря". Перон настоював, щоб Кубу знову прийняти до „латино-американської сім'ї" і привернути їй всі права, якими користуються інші держави. Вкінці інтерв'ю Перон дав до зрозуміння, що й Арґентина, якщо йдеться про співпрацю з Совєтським Союзом на економічному відтинку, зробить переоцінку дотеперішньої політики і до СССР будуть стосовані такі самі мірки, як до інших держав. Привітаннями для „совєтського народу", Перон закінчив своє, різно коментоване арґентинською пресою, інтерв'ю.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА ТАРАСА ШУМИЛОВИЧА

Відомий мистець-маляр Тарас Шумилович влаштував в приміщенні „Ґаллері Рестаурант" 61 Вест Мейн стріт, Мендгам, Ню Джерзі свою одноособову виставку образів. Виставка триватиме від 12-го лютого до 24-го березня ц. р. Виставлено 26 праць маляра.

МИКОЛА ШЛЕМКЕВИЧ ЗБЛИЗЬКА

(Закінчення зі стор. 2-ої)

редку його зацікавлень. І не манила його перспектива працювати, як він казав, над причинками до причинків.

Немов оглядаючись на пройдений шлях, в одному листі 1960 року пригадував Шлемкевич, що колись усміхалася йому дорога наукової філософії. Але той усміх долі був дуже короткотривалий. Але це не пригнобило Шлемкевича, він знав наш світ. Уже давніше підкреслював, що на нашому духовому степу, тут і там, височіють замки чи вежі пісні і мислі, але поетичної, не філософічної. Навпаки, до філософії в нас твердив Шлемкевич, загальна нехіть. Тим то він і не здивувався, коли виявилося, що його дорога наукової філософії нашому суспільству в Галичині і його науковій верхівці непотрібна. — „Зрештою, – признається Шлемкевич — мій темперамент скоріше скеровував мене до філософії життя і її виразу — філософічної публіцистики". — Це й було його покликання, вірним якому залишився до кінця. — Не називайте мене, писав до приятеля, чи пак не лайте мене професором, професор, учений має свою катедру, а моя катедра — журнал".

З тієї катедри він промовляв до соток своїх вдячних слухачів вдумливим і сміливим словом. Це був свіжий вітер мислей, що стільки літ прилітав у наші хати і в наші душі. Зберігаємо його в нашій пам'яті, як дорогий спомин.

(Кінець).

Молебень за Україну

З нагоди 56-ої річниці проголошення Самостійности і Незалежности Української Народної Республіки та 55-ої річниці Злуки всіх українських земель в одну Самостійну, Соборну і ні від кого Незалежну Українську Державу — Українську Народню Республіку — в українській православній церкві св. Вознесиння в Мейплевуді, Н.Дж. 27-го січня ц. р. відправлено молебень за Український Нарід і Український Уряд в екзилі: президента, віцепрезидента, членів Виконного Органу УНР та членів Національної Ради.

Молебень відправив настоятель церкви св. Вознесення о. Іван Наконечний. Співав церковний хор під диригуванням П. Шкварка.

Під час молебня мали стійку зі своїми прапорами молодеча організація ОДУМ і Т-во Прихильників УНР.

На прохання Т-ва Прихильників УНР Нюарк - Ірвінгтон, Н. Дж., яке замовило молебень, було переведено збірку на потреби Державного Центру УНР, яка принесла 62 дол.

К. Степовий

ТРЕБА КАЗАТИ ПРАВДУ!

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вицьких організаціях, в ЧК тощо викликали в українців ворожі почуття, а наприкінці існування УНР і певні ексцеси, які жиди безмірно пізніше перебільшили. В. Винниченко не міг бути антисемітом (бо був одружений із жидівкою) і навіть пізніше, ворогуючи особисто з С. Петлюрою, звинувачував останнього в антисемітизмі, але він яскраво показав ролю жидів у тодішній боротьбі українців із росіянами у своїй драмі „Між двох сил". Крім того, Клейнер замовчав зовсім те, що ця участь жидів у створенні жахливої комуністичної системи була не тільки в Україні, а й у всій Російськкій імперії, що цей режим створили не тільки росіяни Ленін, грузин Сталін, а й жиди Троцький, Зінов'єв, Каменєв, є навіть статистичні дані, що в большевицькому урядовому апараті жиди переважали.

Але Клейнер пішов далі в отому „обертанні кота хвостом" про події на Україні. Ставши в позу ментора, він своїм зверницьким тоном пише, що ота гадана „жорстокість" українців до жидів була „однією з найголовніших, якщо не найголовнішою причиною" поразки УНР. Він пише далі: „Отже, одного разу українці вже заплатили за своє юдофобство існуванням своєї держави". А потім навіть погрожує: „Здається, (українці) з цього ще не зробили належних висновків, а це значить, що історія може повторитися" (стор. 5). А цю погрозу він базує на „значенні єврейської політичної та громадської думки в сучасній міжнародній ситуації", на тих „можливостях", які мають євреї в світі, зокрема в ЗСА" (стор. 7). На цій підставі він висунув майже ультимативні вимоги для майбутньої української держави. Подаю ці вимоги в скороченому вигляді: а) український уряд визнає особливе значення єврейської проблеми в Україні та потребу особливого ставлення до „єврейського народу", б) „український уряд буде прихильно ставитися до репатріяції євреїв до Ізраїлю і сприятиме діяльності єврейських організацій", в) український уряд надасть Ізраїлеві статус найбільшого сприяння в торгівлі... і підтримуватиме Ізраїль на міжнародній арені, г) український уряд „визнає за злочин активне юдофобство", а „спроби погромів" придушуватиме поліційною або військовою силою, як також суворо каратиме винних у підбурюванні до погромів (цей довший пункт надруковано розрядкою).

Як бачимо, Клейнер вважає можливим українсько-жидівське порозуміння на підставі ліквідації тільки українських „злочинів" та зобов'язань українців щодо охорони жидівських інтересів, жиди супроти українців не мають ніяких провин, хоч би як працівники ЧК, коли вони знищили тисячі й тисячі українців, а тим більше не беруть на себе ніяких зобов'язань хоч би в сенсі льояльности як громадяни майбутньої української держави. Та й оті його „вимоги" звучать трохи дивно з огляду, поперше, на те, що „розвалу СССР", всупереч його „передбаченню" покищо не видно, а подруге, й майбутнє держави Ізраїль через „нафтову політику арабів" чималою мірою захмарилось.

Взагалі сказавши у таких справах, як оця, і жиди, і українці мусять казати всю правду.

Кошти переїзду на „ПАТГ" наразі залишаться на теперішньому рівні

Ню Йорк. — Комішенери Портового Управління Ню Йорку та Ню Джерзі на засіданні в четвер, 14-го лютого, рішили наразі не підвищувати з теперішніх 30 центів до запропонованих 50 центів кошти переїзду на міжміській залізничій лінії „ПАТГ". Рішення Портового Управління запало після того, як губернатор Ню Джерзі Брендан Бирн гостро висловився проти такої підвишки. В наслідок того, комішенери зразу рішили відкинути пропозицію підвишки, бо губернатор Бирн, як і нюйоркський губернатор Малком Вілсон, має право вжити „вето" проти постанов комішенерів. Міжміська залізнича лінія „ПАТГ" курсує між Ню Йорком по одній стороні Гудсону, та Нюарком, Гаррісоном, Джерзі Сити та Гобокеном по другій. Кожного дня коло 70,000 пасажирів вживають цю міжміську залізничу лінію.

УКРАЇНСЬКИЙ ДУХОВНИК В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНҐРЕСІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ран Конґресу. Це дало нам нагоду покріпитися, а при тому обмінятися думками з нашими новими знайомими і громадськими діячами.

Тут варто зазначити, що згідно з інформаціями капеляна, відколи цей Конґрес ЗСА існує, ані одне засідання цього Конґресу не розпочалося без молитви. Щотижня один або два запрошених духовних різних віровизнань, поза конґресовими капелянами, мають тут молитви перед розпочаттям нарад Конґресу. Треба вважати, що це є певним досягненням і честю для нас українців, що і наших духовних запрошується до таких молитов у цьому Конґресі. Я тішився, що ми, українці, здобули нового приятеля в особі конґресмена Блекбурна з Атланти, який зробив на мого сина і на мене дуже приємне враження. Він дуже прихильно представив мене в Палаті репрезентантів. Звичайно, молитви відмовлені в Конґресі, друкуються в „Конґресовому Рекорді". Конґресмен Блекбурн запевним мене, що моя молитва і мій життєпис також появляться в цій публікації Конґресу.

Це, що УККА нарешті також запросив для такої молитви в Конґресі ЗСА і українського протестантського духовника, є значним і історичним кроком сперед в житті української громади в ЗСА. Це доказ, що дух релігійної толеранції і взаємного пошанівку між українськими Церквами і християнами щораз більше поглиблюється, а цим самим ми підіймаємося на вищий життьовий і культурний рівень.

Мій син Віктор десь по полудні від'їхав на летовище, щоб повернутись до Детройту, а я ще того самого вечора міг побувати на бенкеті Конвенції Релігійних Радіопередавачів Америки. Там я вислухав дуже важливу промову одного з найближчих дорадників президента Ніксона.

Я тут ще мушу вернутися до моєї молитви. Мені доручено посвідку, підписану спікером і секретарем Палати Репрезентантів, в якій стверджувалося, що я 30-го січня 1974 р. своєю молитвою відкрив наради Палати Репрезентантів.

На другий день, перед відлетом до Атланти, я ще мав нагоду приглянутися бездоганно зорганізованій демонстрації американської християнської молоді, яка демонструвала в користь президента Ніксона, закликаючи американське суспільство молитися за свого Президента. Ця демонстрація була влаштована корейським пастором Сун Мюнґ Муном, який під час цієї демонстрації враз з американським євангелистом Б. Ґраґамом, був на сніданку в Президента в Білому Домі. Я мав нагоду говорити з деяким з молоді, яка була там зібрана з різних сторін Америки. Між іншим у розмові з кількома дівчатами, я довідався, що двоє з них були українського походження. Однієї батько походив зі Львова, а вона вже народилася в Західній Польщі. Другої дід походив з України. Знання української мови вони вже не мають.

О годині 12.35 по полудні мій літак підняв мене в небесні простори, а о год. 2.10 по пол. я вже був в Атланті, сповненій в зимовому місяці теплим і сяючим проміннями сонця. Але це саме ділося тоді і в Вашинґтоні. В моїй свідомості і почуваннях снувався милий спомин про останніх кілька гарних і корисних днів, які я провів у надзвичайній і казковій подорожі. За Божим проводом і благословенням усе пішло в тих днях понад сподівання добре.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Вступайте в члени УНСоюзу!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 3-го БЕРЕЗНЯ 1974 р.

ЧИКАГО, Ілл. Річні загальні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 176 Відд. о год. 3-ій по пол. в домі СУМА-ООЧСУ, 964 Схід 93-тя вул. На порядку: звіти Управи і вибір нової на 1974 р. По Річних зборах відбудуться Місячні для вибору делеґатів і заступників на 28 Конвенцію УНС. — М. Остап, секр.